

## Onnistuneen verkkokoulutuksen rakentaminen terveydenhuollon digitaalisten ratkaisujen käyttöönoton tueksi

*Noora Karne, TtK, liikunnanohjaaja (YAMK), digitaalisten terveyspalveluiden asiantuntija, liikunta-alan yrittäjä, Balanssipaja*

*Satu Elo, TtT, dosentti, yliopettaja, Tulevaisuuden terveyspalvelut, Lapin ammattikorkeakoulu*

Asiasanat: e-oppiminen, verkko-opetus, digitalisaatio

### Johdanto

Digitaaliset ratkaisut ja palvelut osana terveydenhuoltojärjestelmää yleistyvät nopealla tahdilla. Yksi näiden järjestelmien käyttöönoton keskeisimmistä ulottuvuuksista on oikea-aikaisen ja riittävän koulutuksen tarjoaminen. E-oppimisesta on tullut modernin oppimisen olennainen osa (Abuhlfaia & Quincey 2019, 1) ja perinteisten käyttöönottokoulutusten rinnalla myös e-oppimista hyödyntävät verkkokoulutusalueet ovat yleistyneet. Perinteisellä tavalla toteutettua käyttöönottokoulutusta ei kuitenkaan voida suoraan siirtää verkkoalustoille vaan niiden suunnittelu vaatii myös hallittua pedagogista tarkastelua. Oppimisympäristöjen suunnittelijoiden, hoitajien kouluttajien sekä terveydenhuollon organisaatioiden tulee pohtia, miten he voivat parhaiten tukea henkilöstöään, jotta hoitajien resursseja pystytään hyödyntämään parhaalla mahdollisella tavalla (Green & Huntington 2017, 55).

Vuonna 2021 Lapin ammattikorkeakoulussa toteutettiin YAMK-opinnäytetyö, jonka tavoitteena oli selvittää, miten verkkokoulutus kannattaa rakentaa, jotta sitä on motivoivaa ja helppoa käyttää. Opinnäytetyö muodostui kokonaisuudessaan kahdesta eri aineistosta, josta ensimmäinen oli kuvaileva kirjallisuuskatsaus ja toinen temahaastatteluaineisto (Karne 2021). Tässä artikkelissa esitellään opinnäytetyön tuloksia, jotka perustuvat verkkokoulutusammattilaisille toteutettuun temahaastatteluun.

## Menetelmällinen toteutus ja kohdejoukko

Opinnäytetyössä haastateltiin kolmea verkkokoulutusammattilaista, joilla on vahva kokemus verkkokoulutuksien sisällön rakentamisesta sekä verkkokoulutuksien hyödyntämisestä opetuksessa. Aineistonkeruussa hyödynnettiin teemahaastattelua, joka on keskustelunomainen tilanne, jossa käydään läpi ennalta suunniteltuja teemoja (Eskola ym. 2018, 25; Tuomi & Sarajärvi 2018, 64). Teemat pohjautuvat aiempaan tutkimustietoon ja teemat olivat kaikille haastateltaville samoja. Haastatteluiden teemoiksi muodostuivat verkkokoulutuksen tavoite ja kohderyhmä, verkkokoulutuksen oppimiskäsitys, verkkokoulutuksen tekninen toteutus ja sisältö sekä osaamisen seuranta ja palautteen saaminen. Aineisto analysoitiin induktiivisella eli aineistolähtöisellä sisällön analyysillä Elo & Kyngäs (2008) lähestymistavan mukaisesti. Analyysin tulosten mukaan onnistuneen verkkokoulutuksen pääluokat ovat 1. tavoitteen, kohderyhmän ja oppimiskäsityksen valitseminen, 2. tekniseen toteuttamiseen ja monipuoliseen sisältöön panostaminen sekä 3. osaamisen seuraaminen ja palautteen antaminen. Tulokset kuvataan näiden luokkien mukaisesti.

## Määritä tavoite ja kohderyhmä sekä valitse oppimiskäsitys

Verkkokoulutuksen rakentamisessa tärkeintä on miettiä alkuun, mikä on verkkokoulutuksen tavoite ja kohderyhmä. On hyvä esittää nämä kolme kysymystä verkkokoulutuksen suunnitteluvaiheessa: mitä, miksi ja kenelle. Kohderyhmää tulee miettiä monesta näkökulmasta; on tiedettävä, mitkä ovat oppijoiden tiedot ja taidot opetettavasta asiasta sekä minkälaiset ovat oppijoiden digilukutaidot. Tietoja ja taitoja on helpompi opettaa verkossa, mutta jos oppijoilla on asennekuilu, on pohdittava, miten tätä kuilua saadaan kavennettua. Verkkokoulutus tehdään aina oppijaa varten.

Verkkokoulutuksessa olisi hyvä pyrkiä konstruktivistiseen oppimiskäsitykseen, jossa oppija rakentaa tietoa itselleen jo olemassa olevan tiedon päälle. Konstruktivistista oppimiskäsitystä avittamaan verkkokoulutukseen voidaan ottaa yhteisöllisiä osioita mukaan. Yhteisöllisyyttä voidaan huomioida esimerkiksi siten, että jos oppijat ovat rajattuna aikana kurssialustalla, niin opettaja voi rakentaa alustusta. Alustus toimii esimerkiksi siten, jokaisen pitää avata yksi keskustelu jostakin aiheesta ja kommentoida vähentää kolmea keskustelua, jotta pääsee etenemään verkkokoulutuksessa. Toinen tapa lisätä yhteisöllisyyttä on laittaa

verkkokoulutukseen arkeen sopivia videoita, joiden kautta oppijat voivat peilata osaamistaan ja käydä keskustelua muiden oppijoiden kanssa.

## Panosta tekniseen toteutukseen ja monipuoliseen sisältöön

Ennen kuin oppija kirjautuu verkkokoulutukseen, tarvitsee hän ohjeen, josta löytyvät verkkokoulutuksen linkki, käyttäjätunnus ja ohjeet salasanan luomiseen. Lisäksi ohjeviestistä on hyvä löytyä kouluttajan yhteystiedot sekä yhteystiedot, josta saa apua kirjautumiseen. Verkkokoulutukseen on hyvä tehdä riittävän havainnolliset ohjeet, miten koulutusalueita käytetään. Kun oppija avaa verkkokoulutuksen, niin ohjeet olisi hyvä tulla heti näkyville. Esimerkiksi tervetuloa koulutukseen-sivulle on hyvä laittaa kouluttajan yhteystiedot ja mahdollisesti it-tuen yhteystiedot.

Verkkokoulutussisällön rakentamisessa tulee välttää sitä, että asioita vain luetteloidaan ja oppijan oletetaan oppivan asiat lukemalla. Verkkokoulutus pitäisi rakentaa siten, että jokainen oppija voi edetä omaan tahtiin. Sisällöllisesti on hyvä hyödyntää vaihtelevasti erilaisia oppimateriaaleja, kuten videoita, tekstiä, podcasteja, linkkejä eri verkkosivustoille, PDF-tiedostoja ja Powerpoint-esityksiä. Materiaaleissa kannattaa panostaa siihen, että tärkeät asiat nostetaan selvästi esiin. Verkkokoulutusalueille voidaan laittaa esimerkiksi pop-up ikkuna, johon voi asettaa tärkeät asiat. Verkkokoulutuksessa on hyvä olla lyhyesti ja ytimekkäästi vaihdellen videoita ja tehtäviä. Myös pelillisuus herättelee oppijoita. Pieni kisailu esimerkiksi eri organisaatioiden kesken on mukava tapa pitää oppijat aktiivisina. Tiedonantajien mukaan työkaluissa tulee huomioida niiden kesto. Oppijat eivät jaksakaan niin hyvin lukea tekstiä ja videot toimivat paremmin. Viisi minuuttia on usein maksimipituus videolle. Videoiden pitää kuitenkin liittyä aiheeseen. Osa-alueet on hyvä rakentaa siten, että jokin osa-alue kestää maksimissaan 10 minuuttia ja sitten pitäisi tulla jo vaihtelua.

## Seuraa osaamista ja anna palautetta

Palautteen saaminen ja antaminen on tärkeää, vaikka verkkokoulutus olisi itsenäisesti suoritettava. Kun opiskelija palauttaa jonkin tehtävän, on hyvä, että hän saa palautteen, että tehtävä on palautettu onnistuneesti. Kouluttajan ei välttämättä tarvitse antaa henkilökohtaista palautetta verkkokoulutuksen suorittamiseen liittyen. Verkkokoulutuksessa voi olla automaattisiakin palautteita. Jos verkkokoulutukseen otetaan mukaan yhteisöllisiä osa-alueita,

tällöin oppija voi antaa palautetta kurssikaverille ja hän saa myös itse samalla vertaisarviointia. Verkkokoulutuksessa on myös hyvä olla näkyvillä tieto, miten oppija voi antaa palautetta kouluttajalle.

## Yhteenveto

Verkkokoulutuksen tekeminen vaatii aikaa. Koulutuksen tekemiseen kannattaa varata riittävästi resursseja ja luoda vaikka projektiryhmä. Ammattilaisten ohjeilla pääsee jo pitkälle. Pohdi artikkelin teemoja huolella, jolloin annat oppijoille mahdollisuuden oppia.

## Lähteet

Abuhlfaia, K. & Quincey, E. 2019. Evaluating the Usability of an E-Learning Plat-form within Higher Education from a Student Perspective. 3rd International Conference on Education and E-Learning Barcelona Spain November 5 - 7, 2019.

Elo, S. & Kyngäs, H. 2008. The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing* 62(1), 107 - 115.

Eskola, J., Lätti, J. & Vastamäki, J. 2018. Mikä on teemahaastattelu? Teoksessa R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. E-kirja. Jyväskylä. PS-kustannus, 24 - 46.

Green, J. & Huntington, A. 2017. Online professional development for digitally differentiated nurses: An action research perspective. *Nurse Education in Practice* 22, 55 - 62.

Karme, N. 2021. Verkkokoulutuksen kehittäminen Omaolo-palvelun käyttöönoton tueksi: Kirjallisuuskatsaus, teemahaastattelu ja ideariihi. YAMK opinnäytetyö. Lapin ammattikorkeakoulu.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018 *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. E-kirja. Helsinki: Tammi.